

Financování ochrany kulturních památek

Veronika Šenkeříková

Bakalářská práce
2009

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Veronika ŠENKERÍKOVÁ
Studijní program: B 6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná správa a regionální rozvoj
Téma práce: Financování ochrany kulturních památek

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte pojmy kulturní památka, národní kulturní památka, památková rezervace a památková zóna.
- Popište jednotlivé možnosti financování ochrany kulturních památek.

II. Praktická část

- Popište druhy financování zvolených kulturních památek.
- Na základě získaných poznatků definujte další možnosti financování ochrany zvolených kulturních památek.

Závěr

Rozsah práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.
[2] PRŮCHA, P. Správní právo. 6. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 360 s. ISBN 80-210-3350-9.
[3] ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J. Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem. 1. vyd. Praha: ABF - Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.
[4] Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: 16. března 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 22. května 2009

Ve Zlíně dne 16. března 2009

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Předmětem mé bakalářské práce „Financování ochrany kulturních památek“ je analýza současného stavu financování ochrany kulturních památek v České republice. V teoretické části definuji pojem kulturní památka a její dělení, dále popisuji základní legislativní prameny ochrany kulturních památek, organizační strukturu památkové péče a mechanismy financování kulturních památek. V praktické části jsem si vybrala dvě kulturní památky, kostel sv. Kateřiny v Lidečku a hrad Brumov, kde defínuji základní zdroje financování ochrany a stanovuji další možnosti získání finančních zdrojů.

Klíčová slova:

Kulturní památka, ochrana kulturních památek, přímé financování kulturních památek, nepřímé financování kulturních památek.

ABSTRACT

The subject of my bachelor thesis „Financing of Cultural Monuments Preservation” is an analysis of the present state of financing of preservation cultural monuments in the Czech Republic. In theoretic part I define term cultural monument and its structure, and then I describe basic legislative of the preservation of cultural monuments, organization structure of the care of historical monuments and mechanisms of financing of cultural monuments. In practical part I chose two cultural monuments, St. Catharine’s church in Lidečko and castle Brumov, where I define basic sources of financing of preservation and I determinate other possibilities how to they get new financial resources.

Keywords:

Cultural monument, preservation of cultural monuments, direct financing of cultural monuments, indirect financing of cultural monuments.

Poděkování

Děkuji JUDr. Janě Jurníkové, PhD., za odborné vedení, rady, podněty, připomínky a vstřícnost při tvorbě této bakalářské práce, dále bych poděkovala panu kastelánovi Miroslavu Obadalovi a Ing. Janě Šánkové, kteří mi poskytli informace o Hradu Brumov. A v neposlední řadě patří mé poděkování panu faráři Mgr. Antonu Kasanovi za informace o kostelu sv. Kateřiny.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
1.1 KULTURNÍ PAMÁTKA.....	10
1.2 NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKA A PAMÁTKA UNESCO.....	11
1.3 PAMÁTKOVÁ ZÓNA A PAMÁTKOVÁ REZERVACE	12
2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY OCHRANY KULTURNÍCH PAMÁTEK	13
3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA	15
3.1 MINISTERSTVO KULTURY	15
3.2 PAMÁTKOVÁ INSPEKCE	15
3.3 CELNÍ ÚŘADY	16
3.4 KRAJE	16
3.5 OBCE.....	17
3.5.1 Obce s rozšířenou působností.....	17
3.5.2 Obce	17
3.6 NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV	18
4 STRUKTURA VLASTNICTVÍ KULTURNÍCH PAMÁTEK	19
4.1 SOUKROMÉ VLASTNICTVÍ.....	19
4.2 STÁTNÍ VLASTNICTVÍ	19
4.3 REGIONÁLNÍ VLASTNICTVÍ	20
4.4 CÍRKEVNÍ VLASTNICTVÍ	21
5 FINANCOVÁNÍ OCHRANY KP Z ROZPOČTOVÉ SOUSTAVY	22
5.1 PŘÍMÉ FINANČNÍ ZDROJE	22
5.1.1 Financování z veřejných rozpočtů	22
5.1.2 Financování ze státního rozpočtu.....	24
5.2 NEPŘÍMÉ FINANČNÍ ZDROJE.....	26
5.2.1 Osvobození od daně z nemovitostí	26
5.2.2 Osvobození od daně darovací	27
5.2.3 Zvýhodněné odpisování	27
5.2.4 Bezplatná odborná pomoc.....	28
5.3 OSTATNÍ FINANČNÍ ZDROJE	28
5.3.1 Dotace a programy krajských úřadů	28
5.3.2 Grantové programy tuzemských organizací a nadací	28
5.3.3 Grantové programy zahraničních organizací a EU	28
5.3.4 Veřejné sbírky, soukromé dary	30
5.3.5 Ostatní možnosti.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
6 KOSTEL SV. KATEŘINY SINAJSKÉ V LIDEČKU	33
6.1 HISTORIE KOSTELA.....	33
6.2 SOUČASNOST KOSTELA	34
6.2.1 Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku.....	35

6.2.2	Financování kostela.....	35
6.2.3	Další možnosti financování.....	38
6.3	BUDOUCNOST KOSTELA	39
7	HRAD BRUMOV (ZŘÍCENINA)	41
7.1	HISTORIE HRADU	41
7.2	SOUČASNOST HRADU.....	42
7.2.1	Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku.....	44
7.2.2	Financování hradu	44
7.2.3	Další možnosti financování.....	46
7.3	BUDOUCNOST HRADU	46
	ZÁVĚR	49
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	56
	SEZNAM OBRÁZKŮ	57
	SEZNAM TABULEK.....	58

ÚVOD

Kulturní památky jsou jedním z nejcennějších darů, které nám tady naši předci zanechali a ukazují nám historický vývoj našeho státu. Proto bychom se měli snažit tyto památky, co nejvíce opečovávat a ochraňovat jako něco křehkého, co lehce podlehne zkáze. Možná si to ani neuvědomujeme, ale právě kultura a její znaky jsou rozlišujícím prvkem mezi národy a my si toto dědictví musíme zachovat, abychom se měli co ukazovat našim dětem a vnoučatům.

Téma bakalářské práce, Financování ochrany kulturních památek, jsem si vybrala, protože se zajímám o kulturní památky a historii a chtěla bych prozkoumat, co všechno obnáší obnova a ochrana kulturních památek pro vlastníka kulturní památky. Dále by mě zajímalo, jaká je znalost vlastníků kulturních památek o možnostech získání přímých a nepřímých finančních zdrojů na financování ochrany kulturních památek a jaké jsou plusy a mínusy žádání o dotační prostředky či příspěvky.

Okrajově bych se ráda zmínila o památkovém zákoně č. 20/1987 Sb., který je dle mého názoru již nevyhovující, protože v sobě nemá zakotvený úplnou demokracii a samozřejmě zde není zmínka o struktuře vlastnictví, protože v socialistické době bylo v podstatě všechno všech, tzn., že soukromé vlastnictví nebylo to, co si pod ním představíme v současnosti. Zákon působí na poli kulturních památek již 22 let a za tu dobu se zcela jistě objevily nové problémy, které by měly být řešeny v moderním právním předpisu.

Pro nastínění stávající problematiky financování ochrany kulturních památek jsem si vybrala 2 kulturní památky, které se nacházejí ve Zlínském kraji v oblasti Valašskoklobucka, jedná se okolí mého bydliště, takže k památkám mám vztah. Je to kostel sv. Kateřiny v Lidečku a Hrad Brumov. Kostel prošel za poslední 3 roky rozsáhlou rekonstrukcí, takže bych chtěla zhodnotit, jaké zdroje využili a jaké zdroje mohli použít. Hrad byl otevřen v roce 2000, takže po otevření nedocházelo k velkým opravám či rekonstrukcím, to se plánuje na následující roky, tady bych chtěla zhodnotit stávající financování a navrhnout zdroje, které by při budoucí rekonstrukci mohli využít. Na závěr bych se chtěla zmínit o další budoucnosti obou kulturních památek.

Ve své práci budu využívat techniky výzkumu – rozhovor a analýzu a studium písemných dokumentů, a jako metodu výzkumu jsem si zvolila komparaci.

Budu vycházet z platné právní úpravy k 30. 4. 2009.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Česká republika má mimořádně velké bohatství uměleckých, historických a jiných kulturních památek (zejména hrady a zámky, ale i významné památky z oboru malířství, sochařství a uměleckých řemesel). Tyto památky představují velké umělecké, historické i hmotné hodnoty, které je třeba zachovat také příštím generacím, i jako zdroj výchovy a poučení.¹

Kapitola bude popisovat základní pojmy týkající se kulturních památek a jejich ochrany. Pojmy nám určí základní definice, které jsou základem pro zpracování následující práce, a také postavení pojmů v zákonech.

1.1 Kulturní památka

Za kulturní památky lze považovat nemovitě či movitě (nebo jejich soubory) věci, které byly prohlášeny za kulturní památku Ministerstvem kultury České republiky. Toto prohlášení se uskutečnilo na základě významu historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti nebo pro hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické. Může se jednat o věci, které mají přímý vztah jak k významným osobnostem, tak i k historickým událostem.²

Základní dělení kulturních památek, jak jsem již uvedla na počátku, je na movitě a nemovitě. Movitou kulturní památkou je: individuální věc, kterou můžeme přemísťovat, která byla již primárně vytvořena s možností měnit místo (dobový nábytek, obrazy, sochy, vázy, šperky, zbraně, atd.) Movitě kulturní památky jsou povětšinou uchovávány na hradech, zámcích, v kostelech na farách nebo dalších historických budovách. Nemovitou kulturní památkou je: objekt spojený se zemským povrchem, který již při svém vzniku nebyl určen k přemísťování. Za nemovitě kulturní památky považujeme i historické parky, historické zahrady či archeologická naleziště. Zvláštním druhem nemovitých kulturních památek jsou sakrální neboli církevní nemovitě kulturní památky, které se vyznačují tím, že se využívají

¹ MADAR, Z., et al. Právní slovník. 5. přeprac. a doplněné vyd. Praha: Panorama, 1988. 679 s. ISBN 11-092-88-01.

² HENDRYCH, D., et al. Právní slovník. 2. rozšíř. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. ISBN 80-7179-740-5.

k bohoslužbám (např. kaple, kláštery, poutní areály, chrámy, kostely, fary, hřbitovní kaple, hrobky, náhrobky, hřbitovní areály, ...).³

Ochrana kulturních památek je soubor povinností, které jsou stanoveny památkovým zákonem v § 9 a § 10. Vlastník či osoba, která památku užívá nebo ji má u sebe, ji musí chránit před ohrožením, poškozením nebo dalšími újmami, které mohou nastat v důsledku užívání. Vlastník o kulturní památku pečuje na své náklady, ale pokud mu vlastní finanční prostředky nepokryjí náklady spojené s údržbou, může požádat o příspěvek. Pokud vlastník neplní povinnosti stanovené v § 9, může obec s rozšířenou působností vydat rozhodnutí o opatření, které povede k nápravě ve stanoveného lhůtě, k opatření se musí vyjádřit Národní památkový ústav.⁴

1.2 Národní kulturní památka a památka UNESCO

Jedná se o nejvýznamnější kulturní památky, kterým dává institut národní kulturní památky vláda svým nařízením, ve kterém jsou stanoveny podmínky pro zabezpečování státní památkové péče.⁵ Národní kulturní památkou se může stát pouze věc, která již byla prohlášena za kulturní památku. Podmínkou přitom není, aby byla taková kulturní památka ve vlastnictví České republiky nebo jiné veřejnoprávní korporace.⁶

Zvláštním druhem kulturních památek je kategorie „památka UNESCO“, jedná se o celosvětově nejvýznamnější památky, které jsou pod záštitou mezinárodní organizace UNESCO, tato instituce eviduje památky v Seznamu světového přírodního a kulturního dědictví. V současnosti je v České republice 12 památek UNESCO.⁷

³ <http://reg424.unas.cz/article.php?id=28>, slovníček základních pojmů

⁴ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ ZÍDEK, M., KLUSONĚ, J. Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem. 1. vyd. Praha: ABF – Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

⁷ *Slovníček základních pojmů* [online]. 2005 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://reg424.unas.cz/article.php?id=28>>.

1.3 Památková zóna a památková rezervace

Památková rezervace je v podstatě skupina nemovitých kulturních památek nebo archeologických nálezů, které se svým prostředím tvoří ucelenou plochu. Památkovou rezervaci vyhláší Vláda České republiky, která také stanovuje základní podmínky pro ochranu a obnovu této rezervace.⁸

Památková zóna se vyznačuje menším územím než památková rezervace, může se jednat také jen o část území. Je zde méně kulturních památek, které jsou významným kulturním dědictvím. Památkovou zónu ustanovuje Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem.⁹

Rozdíl mezi památkovou rezervací a zónou vysvětlují Martin Zídek a Jiří Klusoň následovně: památková zóna – na rozdíl od památkové rezervace – není nutně vázána pouze na kvantitu kulturních památek. Jako památkovou zónu je možné vymezit území sídelního útvaru nebo jeho části, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty. Zmocnění pro určení podmínek pro ochranu památkové zóny není řešeno jako u památkových rezervací, kde je existence určujícího souboru kulturních památek prohlášení rozhodující (proto § 5 odst. 1 památkového zákona uvádí výslovně, že podmínky se mohou vztahovat i na nemovitosti, které nejsou kulturními památkami). U památkových zón není vazba na určující skupinu kulturních památek podmínkou, a proto je možné vymezit jako památkovou zónu jako například část krajinného celku.

K památkové rezervaci i zóně může být stanoveno ochranné pásmo, které tvoří součást kulturní památky. Ochranné pásmo vyhláší obecní úřad s rozšířenou působností, který ve svém rozhodnutí může přikázat, zrušit či omezit určité činnosti v tomto pásmu.¹⁰

⁸ MADAR, Z., et al. Právní slovník. 5. přeprac. a doplněné vyd. Praha: Panorama, 1988. 679 s. ISBN11-092-88-01.

⁹ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

2 PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY OCHRANY KULTURNÍCH PAMÁTEK

Oblast kulturních památek máme upravenou i v jednom ze základních právních pramenů České republiky, a to v Listině základních práv a svobod. Článek 34 odstavec 2 se sice nezmiňuje o ochraně kulturních památek, ale určuje nám právo kulturní památky navštěvovat, je zde stanoveno: právo přístupu ke kulturnímu bohatství je zaručeno za podmínek stanovených zákonem. Článek 35 odstavec 3 se zaměřuje na ochranu a zachování kulturních památek pro další generace, také navazuje na článek 34 a říká: při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou.

Základním pramenem pro ochranu kulturních památek je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Tento zákon se člení na 5 základních částí. 1. část vymezuje kulturní památky obecně a stanovuje postavení jednotlivých kulturních památek. Zaměřuje se na evidenci kulturních památek, určuje, že se vede Ústřední seznam kulturních památek České republiky, který má na starost Národní památkový ústav, dále se zabývá zápisem památek do tohoto seznamu a také zrušením prohlášení za kulturní památku. 2. část upravuje stránku péče o kulturní památky, kde samozřejmě stanovuje základní práva a povinnosti vlastníkům kulturních památek. Určuje základní ustanovení pro obnovu a následné restaurování těchto památek. V této části je upraveno poskytování příspěvku na zachování a obnovu kulturních památek. Zákon také nezapomíná na určení dokumentace a typy žádostí, které při údržbě, opravě, rekonstrukci, restaurování či jiné úpravě kulturních památek potřebujeme. Tato část stanovuje základní podmínky pro právo na přednostní koupi kulturních památek státem. Důležitým bodem zákona jsou stanoviska pro přemístění kulturní památky a postavení českých kulturních památek ve vztahu k zahraničí. Část č. 3 upravuje archeologické výzkumy a nálezy. 4. část je věnována orgánům a organizaci státní památkové péče, která ustanovuje základní instituce a jejich pravomoci na poli ochrany a obnovy kulturních památek. Část 5. je věnována opatřením při porušení povinností, jsou zde kvalifikovány přestupky a také pokuty, které mohou orgány památkové péče udělit právnickým či fyzickým osobám, které podnikají. Tento zákon doplňuje vyhláška č. 66/1988 Sb., který prohlubuje určité paragrafy zákona č. 20/1987 Sb., jedná se zejména o prohlášení věci za kulturní památky, památkové zóny, evidenci kulturních památek, zrušení prohlášení věci za kulturní památky, ochrana a užívání kulturních památek, obnova kulturních pa-

mátek, příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky, ochranné pásmo, kulturní památky ve vztahu k zahraničí, podmínky pro poskytování odměny a náhrady nálezce archeologického nálezce, úkoly a oprávnění památkové inspekce, úkoly konzervátora státní památkové péče a zpravodaje státní památkové péče.

Česká republika je vázána také mezinárodním právem, v oblasti památkové péče působí Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, která je publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 73/2000. Úmluva se skládá z 10 částí, stanovuje, co se skrývá pod pojmem „architektonické dědictví“. Zavazuje strany, aby přijaly příslušná zákonná opatření, určuje podmínky ochrany, podpory, užívání a rozvoje architektonického dědictví, také podněcuje strany, aby informovaly a vyučovaly své občany o důležitosti kulturních památek, dává možnost stranám vytvořit pomocné spolky. Je zde také článek, který se věnuje sankcím a samozřejmě evropské koordinaci této politiky.

Dalším významným zákonem, který se vztahuje na obnovu kulturních památek je zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). § 4 odst. 2 pojednává o dotčených osobách chránící veřejný zájem, které se účastní stavebního řízení. Touto osobou může být orgán památkové péče. § 18 odst. 4 územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví, tzn., že územní plány, které jednotlivé subjekty vytváří, by neměly ohrožovat či dokonce poškozovat cenné hodnoty daného území, spíše by je měly podporovat a rozvíjet. § 79 odst. 4 stanovuje, že rozhodnutí o umístění stavby a územní souhlas musí mít všechny nemovité kulturní památky a v zákonem určených případech také stavby, které nejsou kulturními památkami, ale nachází se v památkové zóně, rezervaci či ochranném pásmu. § 176 odst. 1 – 6 se zabývá událostí, která vznikne, pokud stavebník při stavbě nalezne věc významné kulturní hodnoty, jsou stanoveny jeho povinnosti, také povinnosti příslušných orgánů, které v této problematice vystupují, a samozřejmě zde zákon stanovuje možnosti, které mají jak stavebník, tak orgány.

3 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Organizační struktura upravuje postavení jednotlivých institucí v rámci kulturní sféry České republiky. Tyto instituce nesou název „orgány státní památkové péče“. Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči § 25 - § 34 přesně stanovuje pravomoci a administrativně právní členění institucí, které působí v oblasti kultury v České republice, jedná se o Ministerstvo kultury, Památkovou inspekci, celní úřady, krajské úřady, obecní úřad s rozšířenou působností, obce a Národní památkový ústav.

3.1 Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církví a náboženských společností, pro věci tisku, včetně vydávání neperiodického tisku a jiných informačních prostředků, pro rozhlasové a televizní vysílání, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, dále pro provádění autorského zákona a pro výrobu a obchod v oblasti kultury. Instituce je zřízena § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Ministerstvo kultury zpracovává veškerou dokumentaci, která se týká dlouhodobého rozvoje státní památkové péče. Zabývá se otázkou programování, vědeckého výzkumu, a proto si zřizuje si svůj odborný poradní orgán vědeckou radu pro státní památkovou péči. Zajišťuje vzdělávání v oboru státní památkové péče, kdy spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a také s vysokými školami. Jednou z nejdůležitějších oblastí orgánu je poskytování finančních výpomocí při obnově kulturních památek a také dotační činnost. Další činnosti jsou uveřejněny v § 26 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.¹¹

3.2 Památková inspekce

Tento orgán si zřizuje Ministerstvo kultury České republiky jako svůj specializovaný orgán v oboru státní památkové péče, není tedy zřizována jako samostatný orgán, a proto nemůže přijímat vlastní rozhodnutí. Hlavní náplní práce tohoto orgánu je provádět dozor nad dodržováním zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči a nad dalšími předpisy, které

¹¹ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

se upravují stav kulturní sféry v České republice.¹² Inspekce sdružuje informace o využití, zpřístupňování a evidenci kulturních památek. Provádí kontrolu kulturních památek, zda vlastníci konají úkony stanovené zákonem v oblasti zachování a obnovy. Jednou z důležitých povinností je dozor nad odbornými organizacemi, které by měly poskytovat bezplatně kvalifikované poradenství v oblasti obnovy kulturních památek.¹³

3.3 Celní úřady

Instituce, která nepůsobí jen na poli kulturních památek, zajišťují kontrolu a ochranu kulturních památek, které jsou vyváženy do zahraničí. Zkoumají, jestli zpět přivezená památka je vrácena v původním stavu. Zaměřují se na dokumentaci, která je potřebná k vývozu kulturní památky do zahraničí, jedná se o souhlas Ministerstva kultury. Celní úřady mohou podávat podněty k nápravě či zahájení řízení při zjištění určitých nedostatků v oblasti kulturních památek.¹⁴

3.4 Kraje

Kraj je vyšší územně samosprávný celek, který vznikl na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Kraj je veřejnoprávní korporace, která má 2 druhy působností přenesenou a samostatnou.

V rámci přenesené působnosti krajský úřad metodicky řídí výkon státní památkové péče v kraji. V oblasti památkové péče řídí výkon památkové péče na svém vymezeném území. Plní úkoly orgánu státní památkové péče, kontroluje dodržování zákona a předpisů spojených s památkovou péčí, s tím je také spojen dozor při obnově i stavbě kulturních památek. Rada kraje může zřídit komisi státní památkové péče.¹⁵

Samostatná působnost mu určuje schvalování koncepcí pro podporu státní památkové péče, různých dlouhodobých, střednědobých a krátkodobých plánů a programů, díky kterým může poskytovat finanční prostředky na obnovu kulturních památek.

¹² Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Vyhláška k provedení zákona o státní památkové péči č. 66/1988 Sb.

¹⁴ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

3.5 Obce

Obec je základní stavební jednotkou územního samosprávného společenství. Tato jednotka je tvořena společenstvím občanů. Obce vykonávají samosprávu a přenesenou působnost neboli nepřímou státní správu. Podle rozsahu úkolů, které mohou pro stát vykonávat, se obce dělí do tří základních kategorií: obecní úřad s rozšířenou působností, obecní úřad s pověřeným úřadem a obec. V zákoně 20/1987 Sb., o státní památkové péči, se setkáváme pouze s dělením na obecní úřad s rozšířenou působností a obec.

3.5.1 Obce s rozšířenou působností

Obecní úřad s rozšířenou působností vykonává a organizuje státní památkovou péči ve stanoveném správním obvodu v souladu s koncepcí rozvoje státní památkové péče v České republice. Tento obecní úřad se podílí na zpracování koncepcí, územně plánovacích dokumentů, vykonává kontrolu nad obcemi a usměrňuje je v oblasti péče o kulturní památky, koordinuje značení kulturních památek nápisem „Kulturní památka“. Veškeré činnosti, které vykonává, jsou prováděny v rozsahu její působnosti, která je působností přenesenou (nepřímou státní správa). Rada obce si může zřídit na výkon těchto povinností komisi státní památkové péče.¹⁶ Členem této komise je konzervátor památkové péče, který sleduje stav kulturních památek, vydává zprávy, podílí se na propagaci, sleduje činnost ostatních orgánů. Zpravodaj může navrhnout zřízení zpravodaje státní památkové péče, který získá určitý územní obvod a zajišťuje obdobné činnosti jako konzervátor, s tím rozdílem že to vykonává jen v určeném menším okruhu a podává o své činnosti zprávy konzervátorovi.¹⁷

3.5.2 Obce

Obec pečuje o kulturní památky v místě a kontroluje, jak vlastníci kulturních památek plní povinnosti uložené jim tímto zákonem. Obec vychází přitom z odborné organizace státní památkové péče. Zákon povoluje obci si zřizovat právnické osoby nebo organizační složky pro obnovu kulturních památek. Zřejmě budou instituce zajišťovat poradenské služby,

¹⁶ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Vyhláška k provedení zákona o státní památkové péči č. 66/1988 Sb.

zpracovávat programy a plány na rozvoj a obnovu kulturních památek a také dohlížet na právní předpisy, které vydá obec v rámci samostatné působnosti. Veškerá činnost v oblasti kultury je konána v rámci samostatné působnosti.¹⁸

3.6 Národní památkový ústav

Orgán vznikl k 1. 1. 2003, jedná se o příspěvkovou organizaci, která má celostátní působnost. Předchůdcem tohoto orgánu byl Ústav státní památkové péče a ochrana přírody, který působil na poli památkové péče od roku 1958. Tento ústav je odbornou organizací státní památkové péče. V čele stojí generální ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr kultury. Národní památkový ústav má 14 odborných územních pracovišť.¹⁹ Zlínský kraj má 1 odborné územní pracoviště, které se nachází v Kroměříži. Oprávnění jednat jménem úřadu má ředitel. Tento orgán vede Ústřední seznam kulturních památek, poskytuje různá vyjádření na žádost obecnímu úřadu s rozšířenou působností, poskytuje potřebné podklady, informace a zajišťuje odbornou pomoc, vydává osvědčení o věcech, které mají kulturní hodnotu v souvislosti s prodejem či vývozem těchto památek do zahraničí, zpracovává úkoly pro ministerstvo kultury a vládu, provádí výzkumy.²⁰ Plní další úkoly, které jsou mu stanoveny zákonem či vyhláškou, která provádí zákon č. 20/1987, o státní památkové péči.

¹⁸ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ *Ústřední pracoviště* [online]. 2003 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.npu.cz/npu/souhrn/hist/302/>>.

²⁰ Statut národního památkového ústavu, Ministerstvo kultury, Č.j.: 1547/2006, 23.1.2006

4 STRUKTURA VLASTNICTVÍ KULTURNÍCH PAMÁTEK

Vlastnictví je stav, kdy my jako vlastníci (majitelé) máme věci, z nichž můžeme brát užitky, nakládat s nimi podle vlastního uvážení, můžeme je držet, všechna tato oprávnění máme na základě zákona. Vlastnictví kulturních památek nám samozřejmě všechna tato práva přiznává, ale také stanovuje povinnosti spojené s ochranou a obnovou kulturních památek. V současné době máme 4 základní druhy vlastnictví, a to soukromé, státní, regionální a církevní.

Po roce 1989 došlo k podstatným změnám ve vlastnictví památek. Před revolucí bylo v České republice 80 % památek ve vlastnictví státu, dnes je to obráceně. Druh vlastnictví nemá vliv na poskytování státních příspěvků.²¹

4.1 Soukromé vlastnictví

Jedná se o vlastnictví fyzických a právnických osob, které nejsou součástí žádné veřejnoprávní instituce, církve či náboženské organizace. Vlastnictví kulturní památky tyto osoby získávají především v restitucích nebo ve veřejných dražbách. Karel Kibic prohlašuje, že soukromé vlastnictví památkám velmi vyhovuje. Fyzické osoby mají velký zájem na to, aby jejich majetek vypadal hezky, proto se snaží památku udržovat v co nejlepším stavu.²²

4.2 Státní vlastnictví

Stát může být jako jakýkoli právní subjekt vlastníkem majetku. Má tedy jako vlastník, principiálně v rovném postavení s jinými vlastníky, všechna oprávnění, a je také v zásadě stejně omezován jako jiní vlastníci. Stát má vykonavatele vlastnického práva, jsou jimi:

²¹ *Financování obnovy kulturních památek v procesu transformace veřejné správy* [online]. 2005 [cit. 2008-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://reg424.unas.cz/article.php?id=34>>.

²² *Karel Kibic: Soukromé vlastnictví památkám prospívá* [online]. 2001 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/10768/karel-kibic-soukrome-vlastnictvi-pamatkam-prospiva/>>.

organizační složky státu a státní organizace (státní příspěvkové organizace, státní podniky a jiné státní organizace).²³

Organizační složky státu jsou financovány ze státního rozpočtu, tzn., že příjmy organizační složky státu jsou příjmy státního rozpočtu, stejně tak je to i u výdajů. Dalšími zdroji mohou být finance z mimorozpočtových fondů, které si složky zřizují a dary. Státní příspěvková organizace je napojena na státní rozpočet, na své hospodaření získává finance formou příspěvků nebo odvodů. Dalšími zdroji jsou příjmy z hlavní činnosti organizace, a také z mimorozpočtových fondů a darů. Státní podniky získávají finanční prostředky ze své podnikatelské činnosti. Podnik je napojen na státní rozpočet zprostředkováním daní. Příjmem mohou být dotace ze státního rozpočtu a také z peněžních fondů.²⁴

4.3 Regionální vlastnictví

Regionální vlastnictví je v podstatě vlastnictví krajů a obcí. Kraje a obce představují dnes plnohodnotné právní subjekty, a jsou tudíž i plnohodnotnými subjekty vlastnického práva. Mají tedy jako vlastníci rovné postavení s jinými vlastníky, všechna vlastnická oprávnění. Vykonavatelem vlastnických práv na regionální úrovni mohou být: obce, kraje, organizační složky obcí a krajů a příspěvkové organizace obcí a krajů.²⁵

Finanční hospodaření obcí a krajů se řídí na základě schválené rozpočtu (příjmy jsou: z vlastního majetku, vlastní hospodářské činnosti, z hospodářské činnosti subjektů, které obec či kraj zřídily,...). Obce a kraje mohou zřizovat také účelové či neúčelové peněžní fondy. Organizační složky obcí a krajů a jejich finance jsou přímo závislé na příslušném rozpočtu obce a kraje. Příjmy organizační složky jsou příjmem příslušného rozpočtu a naopak. Příspěvkové organizace obce a kraje hospodaří především s finančními prostřed-

²³ HAVLAN, P. Majetek státu v platné právní úpravě. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. 442 s. ISBN 80-7201-386-6.

²⁴ HAVLAN, P. Majetek státu v platné právní úpravě. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. 442 s. ISBN 80-7201-386-6.

²⁵ HAVLAN, P. Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 374 s. ISBN 80-7201-453-6.

ky získanými vlastní činností a s prostředky z rozpočtu svého zřizovatele. Organizace získává také příspěvek na provoz. Dále si složka vytváří fondy.²⁶

4.4 Církevní vlastnictví

Církev je evidovaná právnická osoba, která vzniká na základě zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů. Církev, stejně jaké jiné organizace, potřebují k své úspěšné činnosti určitý majetek a určité pohotové finanční prostředky. Majetek církve se rozděluje podle správních útvarů příslušné církve. U církve katolické jde o majetek patřící biskupství, kapitule, klášteru, kostelu (který je zpravidla v majetku příslušné farnosti). Církevní majetek nikdy nemůže vlastnit FO. Mezi hlavní zdroje, které církve získávají na své působení a pokrytí nákladů, spojených s údržbou církevního majetku jsou: státní příspěvek na platy duchovních, příjmy z majetku (nejčastěji pronájem nemovitostí), členské dary (pravidelné příspěvky nebo příležitostné dary a výnosy sbírek), státní podpora na péči o památky.²⁷

²⁶ HAVLAN, P. Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 374 s. ISBN 80-7201-453-6.

²⁷ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. 441 s. ISBN 80-86395-21-9.

5 FINANCOVÁNÍ OCHRANY KP Z ROZPOČTOVÉ SOUSTAVY

Financování neboli získání finančních prostředků na krytí nákladů spojených s ochranou a obnovou kulturních památek, je jedním ze základních bodů programu na zachování kulturní památky. Bez finančních prostředků nezmůžeme nic (nezajistíme odbornou dokumentaci a poté ani případnou opravu či udržovací práce). Základní dělení je na přímé a nepřímé finanční zdroje. Třetí skupinou jsou ostatní finanční zdroje, které se svou charakteristikou nemůžeme zařadit pod první dvě skupiny.

5.1 Přímé finanční zdroje

Finanční zdroje získává vlastník kulturní památky na základě zákona, kde je vymezeno, že obec, kraj či ministerstvo kultury by měli poskytnout finanční prostředky na obnovu kulturních památek. Tento závazek vyplývá také z mezinárodní smlouvy, článek 6 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy, kde je v odst. 1 uvedeno: každá strana se zavazuje poskytnout prostřednictvím veřejných úřadů finanční podporu na údržbu a restaurování architektonického dědictví na svém území v souladu s celostátními, regionálními a místními pravomocemi a v rámci omezení dostupnými rozpočtovými prostředky.²⁸

5.1.1 Financování z veřejných rozpočtů

Tento druh financování je dán zákonem č. 20/1987 o státní památkové péči. § 16 odst. 1 říká: vlastníku kulturní památky může obec nebo kraj na jeho žádost poskytnout ze svých rozpočtových prostředků, jde-li o zvlášť odůvodněný případ, příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturních památek za účelem jejího účinnějšího společenského uplatnění. Příspěvek může poskytnout i tehdy, nemůže-li vlastník kulturní památky uhradit z vlastních prostředků náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky.²⁹ Z předešlého textu, tedy vyplývá, že jsou to finanční zdroje, které poskytuje obec, kraj ze svých rozpočtových prostředků a tyto subjekty ho mohou poskytnout ve dvou případech.

²⁸ Mezinárodní smlouva č.73/2000 Sb. Mezinárodní smluv, Úmluva o ochraně architektonického dědictví

²⁹ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Za odůvodněný případ se považuje: špatný technický stav, využívání a zpřístupnění pro veřejnosti pro vzdělávací a náboženské účely, pohledově významná poloha památky a její ojedinělost.³⁰ Vlastník získává tyto zdroje v rámci samostatné působnosti obce či kraje, tzn., že není přesně upraveno zákonem, jak by měl vlastník při žádosti o příspěvek postupovat, proto je důležité obrátit na konkrétní obec a získat informace.

Právním titulem pro jeho poskytnutí může být správní rozhodnutí, jímž vzniká mezi obcí (krajem) a vlastníkem kulturní památky administrativněsprávní vztah charakteristický podřízeným postavením vlastníka, o němž je autoritativně vrchnostensky rozhodováno. Právním titulem pro poskytování příspěvku však může být i smlouva mezi obcí (krajem) a vlastníkem. Památkový zákon totiž výslovně zakotvuje pouze právo obce (kraje) poskytnout příspěvek, nestanoví však, zda má být poskytnut na základě správního rozhodnutí. Protože jde o samostatnou působnost obce (kraje), je na obci (kraji), jaký právní titul pro poskytnutí příspěvku zvolí. Tato smlouva má povahu tzv. veřejnoprávní smlouvy; ve smluvním vztahu mají jeho účastníci rovné postavení. Smlouva je oproti rozhodnutí výhodnější zejména ve své flexibilitě, protože při změně může být doplněna dodatky. Rozhodnutí, které nabylo právní moci, však měnit různými dodatky nelze a při změně musí být původní rozhodnutí změněno na základě mimořádných opravných prostředků. A z toho plyne další výhoda smlouvy, a to rychlost změny.³¹

Příspěvek není částkou nárokovou, orgán ji uděluje na základě správního uvážení. Finanční částka je proplacena až po předložení faktury za provedené práce anebo na základě odborného posudku znalce ceny provedených prací. Jen ve výjimečných případech, pokud takový postup je vynucen situací vlastníka, lze příspěvek proplatit předem. Pokud poskytnutá částka nebude plně vyčerpána, vrací se zpět obci či kraji.³²

³⁰ Vyhláška k provedení zákona o státní památkové péči č. 66/1988 Sb.

³¹ ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J. Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem. 1. vyd. Praha: ABF – Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

³² JURŇÍKOVÁ, J., a kol. Správní právo – zvláštní část. 5. Doplněné vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.

5.1.2 Financování ze státního rozpočtu

Památkový zákon stanovuje, kdy může vlastník žádat o finanční příspěvek od státu, § 16 odst. 2: v případě mimořádného společenského zájmu na zachování kulturní památky může na obnovu kulturní památky poskytnout ze státního rozpočtu příspěvek ministerstvo kultury buď přímo, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Z toho plyne, že Ministerstvo kultury České republiky poskytuje příspěvky pouze, pokud je obnova kulturní památky v zájmu celé společnosti. Jedná se konkrétně o: národní kulturní památky, památky zapsané na Seznamu světového dědictví, památky, které jsou v havarijním stavu, zpřístupněné pro vzdělávací a náboženské účely, tvoří významnou dominantu obce, jsou jedinečnou kulturní památkou svého druhu nebo jsou zařazeny do specializovaných programů ministerstva kultury.³³

Ministerstvo kultury má řadu programů, v rámci kterých můžeme získat důležité finanční prostředky. Jedná se o následující programy:

- Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností - program se má podílet na zachování a obnově kulturních památek. Finanční prostředky budou poskytnuty kulturním památkám, které nejsou v památkové rezervaci či zóně, nejsou národními kulturními památkami a také nesmí být ve vlastnictví státu.³⁴
- Havarijní program - poskytuje neinvestiční finanční prostředky, které jsou určeny na záchranu nemovitých kulturních památek v havarijním technickém stavu. Jedná se o statické a celkové stavební zajištění, zejména o restaurátorské práce a opravy střech a krovů.³⁵ Tato dotace je účelová a nenároková. Vlastník kulturní památky se na úhradě nákladů za obnovu musí podílet určitými procenty.

³³ Vyhláška k provedení zákona o státní památkové péči č. 66/1988 Sb.

³⁴ *Zásady programu ORP s přílohou znění 2009* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=2432>>.

³⁵ *Havarijní fond* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/pamatky/granty-a-dotace/zasady.pdf>>.

- Program záchrany architektonického dědictví – program je systémové řešení účasti státu na záchraně nejcenější části architektonického dědictví, jako jsou hrady, zámky, kláštery, paláce, včetně historických zahrad a parků, kostely, radnice, obranné městské a pevnostní systémy a jiné velké stavební objekty, které byly prohlášeny světovými památkami UNESCO, národními kulturními památkami nebo kulturními památkami. Je dlouhodobým programem zachování a obnovy ohrožených nemovitých kulturních památek a jejich vhodného využití, jakožto významné složky kulturního, sociálního, ale i ekonomického rozvoje území a celkové kvality životního prostředí. Účast státu spočívá v odborné bezplatné pomoci při přípravě projektů záchrany jednotlivých kulturních památek a v poskytování finančního příspěvku na obnovu kulturních památek při realizaci těchto projektů. Příspěvek bude poskytován jako účelová dotace ze státního rozpočtu podle předem stanovených pravidel a bez ohledu na vlastnictví památek.³⁶

Finanční prostředky ze státního rozpočtu můžeme získat také z programů ministerstva pro místní rozvoj. Je vytvořen program Podpora obnovy venkova, který je rozdělen do několika dotačních titulů:

- Dotační titul 1 – Podpora vítězů soutěže Vesnice roku, tento titul bude podporovat: obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti (např. radnice, školy, předškolní zařízení, kulturní zařízení, hasičské zbrojnice, sakrální stavby, hřbitovy, drobné stavby) s výjimkou bytového fondu ve vlastnictví obce, komplexní úpravu veřejných prostranství.³⁷

Státní fond kultury ČR- byl zřízen na základě zákona č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky. Tento zákon stanovuje, že z fondu budou poskytovány účelové dotace, půjčky nebo návratné finanční výpomoci. Finanční prostředky fondu jsou určeny

³⁶ *Usnesení vlády České republiky ze dne 22. února 1995 č. 110 k Programu záchrany architektonického dědictví* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=430>>.

³⁷ *Podpora obnovy venkova* [online]. 2005 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/uploads/MMR_Temata/REGIONALNI_POLITIKA/Programy_Dotace_RP/090121_zasady_POV.pdf>.

na konkrétní kulturní projekty - podpora vzniku, realizaci a uvádění umělecky hodnotných děl; ediční počiny v oblasti neperiodických i periodických publikací; získávání, obnovu a udržování kulturních památek a sbírkových předmětů; výstavní a přednáškovou činnost; propagaci české kultury v zahraničí; pořádání kulturních festivalů, přehlídek a obdobných kulturních akcí; podporu kulturních projektů sloužících k uchování a rozvíjení kultury národnostních menšin v České republice; podporu vysoce hodnotných neprofesionálních uměleckých aktivit; ochranu, údržbu a doplňování knihovního fondu. Fond v současné době neplní svou funkci, finanční prostředky z něj byly poskytnuty naposled v roce 2006.³⁸

5.2 Nepřímé finanční zdroje

Jedná se o finanční zdroje, které jsou poskytovány státem nepřímo, a to formou nějakých výhod a úlev. Myslím si, že tato forma je pro většinu vlastníků kulturních památek nejvýhodnější, i když tyto příspěvky, podle mého názoru nebudou samozřejmě tak vysoké jako přímé finanční zdroje. Tato forma zdrojů poskytuje určitou záruku, že pokud vlastník splní nějaké minimální podmínky dané příslušným zákonem, tak by měl zdroj získat.

5.2.1 Osvobození od daně z nemovitostí

Daň je obecně povinná, nenávratná, neekvivalentní a neúčelová platba, která putuje do veřejného rozpočtu. Daň z nemovitostí dělíme na daň ze staveb a daň z pozemků.

- Daň ze staveb, se vybírá ze staveb na území České republiky, jak ukládá § 7 odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí. § 9 odst. 1 písm. p) tohoto zákona osvobozuje od této daně: stavby kulturních památek na dobu osmi let, počínaje rokem následujícím po vydání stavebního povolení na stavební úpravy prováděné vlastníkem. Podle § 9 odst. 1 písm. k) jsou od daně ze staveb osvobozeny: stavby památkových veřejně přístupných objektů stanovených vyhláškou Ministerstva financí České republiky v dohodě s Ministerstvem kultury České republiky. Vyhláška ministerstva č. 12/1993 Sb. § 1 odst. 1 stanovuje: od daně ze staveb se za osvobozené podle § 9 odst. 1 písm. k) zákona považují stavby veřejně přístupných památkových

³⁸ *Státní fond kultury České republiky* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=203>>.

objektů ve vlastnictví státu prohlášené za kulturní památku a dále stavby veřejně přístupných památkových objektů ve vlastnictví právnických a fyzických osob prohlášené za kulturní památku, které jsou přístupné z důvodů výchovně vzdělávacích na základě písemné smlouvy uzavřené mezi Ministerstvem kultury České republiky a vlastníkem. Ve smlouvě musí být uveden časový a prostorový rozsah zpřístupnění a stanoven jeho režim v souladu s památkovou hodnotou a dalšími způsoby využití objektu.

- Daň z pozemků, jejímž předmětem platby jsou podle § 2 odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, pozemky na území České republiky vedené v katastru nemovitostí. Zákon stanovuje také osvobození od této daně, jedná se o případ podle § 4 odst. 1 písm. g), kdy je určeno, že pozemky tvořící jeden funkční celek se stavbou památkových objektů stanovených vyhláškou Ministerstva financí České republiky v dohodě s Ministerstvem kultury České republiky. Prováděcí vyhláška č. 12/1993 Sb. stanovuje podle § 2 odst. 1, který se odvolává na § 1 odst. 1, se musí jednat o již výše stanovený pozemek, na kterém je kulturní památka zpřístupněná na základě smlouvy mezi vlastníkem a Ministerstvem kultury České republiky.

5.2.2 Osvobození od daně darovací

Daň se odvádí při bezúplatném získání věci na základě darovací smlouvy, kdy nabyvatel musí zaplatit daň stanovenou zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. Od této platby jsou osvobozeni podle § 19 odst. 3 osoby, které bezúplatně získali majetek a řadí se do I. nebo II. skupiny podle zákona 357/1992 Sb., jsou to tedy manželé a příbuzní v přímé řadě.

5.2.3 Zvýhodněné odpisování

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, dává možnost zvláštního odpisování kulturních památek. § 27 odst. 1 písm. e) stanovuje, že hmotným majetkem, který je vyloučen z odpisování, jsou movité kulturní památky a jejich soubory. V § 29 odst. 3 a v § 30 tohoto zákona jsou stanoveny zvláštní podmínky pro odpisování technického zhodnocení movitých a nemovitých kulturních památek.

5.2.4 Bezplatná odborná pomoc

Tuto bezplatnou odbornou pomoc (odborné informace, doklady z výzkumu památky a dokumentaci) poskytuje Národní památkový ústav orgánům veřejné správy při výkonu jejich pravomocí a vlastníkům kulturních památek na základě § 32 odst. 2 písm. f) památkového zákona. Tato pomoc je poskytována při obnově kulturních památek.³⁹

5.3 Ostatní finanční zdroje

Jsou to zdroje, ve kterých nedominuje stát jako poskytovatel. Jedná se o dotace, granty, sbírky, dary, sponzoring, atd. Podle mého názoru se tyto finanční zdroje liší od ostatních tím, že většinou existuje menší okruh vlastníků kulturních památek, kteří na ně mají nárok. Zřejmě je to dané tím, že právnické osoby, které tyto finanční zdroje poskytují, vytváří programy pro určitou vymezenou oblast nebo pro určitou část obnovy kulturních památek.

5.3.1 Dotace a programy krajských úřadů

Krajské úřady mají možnost v rámci samostatné působnosti podle § 5 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů vyvářet peněžní fondy, které mohou zaměřené na určitou oblast. Kraj každoročně stanovuje programy daných fondů, ze kterých mohou subjekty čerpat dotace.

5.3.2 Grantové programy tuzemských organizací a nadací

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech jsou nadace a nadační fondy účelová sdružení majetku zřízená a vzniklá podle tohoto zákona pro dosahování obecně prospěšných cílů. Obecně prospěšným cílem je zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu.

5.3.3 Grantové programy zahraničních organizací a EU

Evropská Unie poskytuje v rámci svých strukturálních fondů peněžní příspěvky členským zemím, v některých případech i 3. zemím. Základní dělení fondů je Evropský fond regio-

³⁹ JURNÍKOVÁ, J., a kol. Správní právo – zvláštní část. 5. Doplněné vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.

nálního rozvoje (ERDF), Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond (EAGGF) a poslední je Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG).

Finanční prostředky na ochranu a obnovu kulturních památek můžeme získat z ERDF, který vytvořil speciální tematický operační program, a to Integrovaný operační program období 2007 -2013 (IOP). Zprostředkovatelem pro IOP pro Oblast intervence 5.1 „Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví“ je Ministerstvo kultury České republiky. Globálním cílem IOP MK je zvýšit využití potenciálu kulturního dědictví a kulturních služeb České republiky, a tak stimulovat ekonomický a sociální růst. Konkrétním cílem programu je obnova a využití památkových objektů či souborů zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a Seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek jako národní kulturní památka. Dále se bude jednat o podporu projektů obnovy a využití ucelených tematických souborů kulturních památek ležících na území většiny NUTS 2 a konečně doplnění a zefektivnění stávající infrastruktury pro kulturní služby a kulturní průmysl na národní úrovni. Cílem je: technicky rehabilitovat a optimálně využít vybrané památky národního významu k podpoře ekonomického a sociálního růstu ČR, zvýšit úroveň a dostupnost odborných veřejných služeb v oblasti péče o kulturní dědictví, jeho využití a prezentace, rozšířit a zkvalitnit kulturní služby a zlepšit jejich dostupnost, zvýšit atraktivitu regionů pro obyvatele, investory a návštěvníky.⁴⁰

ERDF investuje do programu Program rozvoje venkova, ve kterém v rámci OSA III je podpora zaměřena na Ochranu a rozvoj kulturního dědictví venkova, konkrétně: podpora je určena na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví (kulturních památek, památkových rezervací, památkových zón, kulturních prvků vesnic a krajiny, památek místního významu, historických parků, zahrad, alejí a skupin stromů), dále zpracování programů regenerace památkově chráněných území a plánů péče o krajinné památkové zóny. Podporovány budou rovněž investice spojené s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví, jako například kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků,

⁴⁰ *Integrovaný operační program* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.kultura-evropa.eu/iop/Integrovan%C3%BD%20opera%C4%8Dn%C3%AD%20program.aspx>>.

historických zahrad a alejí. Dále bude podporováno budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu. Z ERDF budou řešeny památky UNESCO, národní kulturní památky nebo kulturní památky využívaných pro účely služeb cestovního ruchu - ubytování, kongresové využití, velká muzea.⁴¹

ERDF financuje regionální operační programy (ROP) jednotlivých NUST II, v letech 2007- 2013 má tento program 3 hlavní prioritní osy – doprava, integrovaný rozvoj a obnova regionu, a cestovní ruch. Cílem ROP soudržnosti Střední Morava je vytváření podmínek pro rozvoj cestovního ruchu s tím, že specifická pozornost je věnována území s vyšší dynamikou a potenciálem pro celoroční využití. V rámci této prioritní osy mají příležitost k rozvoji nejen veřejnoprávní subjekty, ale i soukromí podnikatelé, pro které je rozvoj cestovního ruchu v regionu nejen ziskem, ale i výzvou do budoucnosti. Z toho důvodu je i velká část této podpory věnována rozvoji marketingu, propagace a řízení cestovního ruchu v regionu.⁴²

5.3.4 Veřejné sbírky, soukromé dary

Veřejné sbírky jsou upraveny zákonem č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách. § 1 odst. 1 toho zákona říká: veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí. Sbírkou je oprávněna konat za podmínek stanovených tímto zákonem pouze právnická osoba. § 2 písm. b) nám stanovuje, kdy se o sbírku nejedná: za sbírku se nepovažuje shromažďování finančních prostředky církvemi a náboženskými společnostmi, registrovanými podle zvláštního právního předpisu, k církevním a náboženským účelům, pokud se koná v kostelech, modlitebnách a jiných místech určených k provádění náboženských úkonů, bohoslužeb a obřadů.

⁴¹ *Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova* [online]. 2001 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous?NavigationTarget=ROLES://portal_content/z.apa/z.roles/z.anon_web/z.web/z.web_opatr/prv_eafrd/obecne_informace/z.3f/z.osa3_f/z.2_f/z.22>.

⁴² *ROP Střední Morava stručně* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rr-strednimorava.cz/verejnost-a-media/rop-strucne>>.

Soukromé dary mohou poskytovat jak FO a PO na základě darovací smlouvy, kdy se dárce zříká vlastnického práva ve prospěch obdarovaného. Dary mohou být movité i nemovité. V oblasti financování kulturních památek je především o peněžité dary.

5.3.5 Ostatní možnosti

Pronájmy, speciální akce – pronajímání celého objektu či částí může být jedním z dalších zdrojů pro financování ochrany kulturních památek. V zájmu vlastníka je také zvážit ekonomický výnos nad možným poškozením či znehodnocením. V případě pronájmu je důležité vhodné zabezpečení památky a dokonale zpracovaná smlouva o pronájmu. Pokud bude památka přístupná veřejnosti i během akce, je důležitá separace.⁴³

Sponzoring – neboli financování neziskových akcí. V současné době se jedná spíše o stagnující aktivitu. Mezi největší sponzory patří místní a lokální jednotlivci i firmy. Ke sponzoringu neodmyslitelně patří fund-raising (činnost směřující k mobilizování potenciálních zdrojů a získávání prostředků). Jedna z nejdůležitějších fund-raisingových zásad je: vhodné hledání sponzorů/partnerů především pro jednotlivé projekty, programy a produkty, a to i velmi úzce definované (katalog, expozice, konkrétní program,...). Model stálého (respektive generálního) partnera (sponzora) expozice, případně celé památky, se dosud uplatňuje jen velmi omezeně.⁴⁴

Kluby přátel, členské programy – sdružují občany, kteří svou prací pomáhají při obnově a ochraně kulturních památek. Instituce nevybírají finanční příspěvky, ale sami poskytují spolkům určité finanční prostředky na udržení a rozvoj a také jim poskytují nepřímé prostředky v podobě kanceláří či jiných prostor k výkonu činnosti spolku. Kluby přátel a členské programy jsou rozšířeny zejména v zahraničí.⁴⁵ Myslím si, že by se tyto spolky mohly v České republice uchytit a stát se tak vhodným a výhodným pomocníkem v oblasti ochrany a obnovy kulturních památek.

⁴³ KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

⁴⁴ KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

⁴⁵ KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 KOSTEL SV. KATEŘINY SINAJSKÉ V LIDEČKU

Obec Lidečko se nachází 10 km severně od Valašských Klobouk. Katastr obce leží v údolí říčky Senice. Její tok tvoří rozhraní dvou pahorkatin. Levobřeží Senice omývá konec Vizovických vrchů a druhý břeh patří k pohoří Javorníků. Vizovické vrchy končí kótou Vrchkopec 699 m.n.m., na jehož úpatí leží známý přírodní výtvar Čertovy skály. Javorníky začínají na druhé straně Ostrou horou 622 m.n.m. a končí vrchem Stráží 619 m.n.m. Lidečko má 1835 obyvatel.⁴⁶

6.1 Historie kostela

Zdejší původní kostel byl postaven během let 1330 – 1340. Jeho vybavení bylo skromné. Po vpádu Tatarů byl chrám zničen a Lidečko vypáleno. Zůstaly pouze 3 zvony z roku 1665 (sv. Kateřina, sv. Salvátor a zvon beze jména). V roce 1700 byl postaven nový chrám. Kostel byl kamenný, měl cihlové klenby a šindelovou střechu. Až později byla přistavena věž, poté přibyl také nový hlavní oltář a velký obraz Svaté Kateřiny.⁴⁷

Těsně před koncem 19. Stol. došlo k důkladné rekonstrukci celého kostela. Byly zhotoveny nové lavice, položena šamotová dlažba, obnovena byla kazatelna i křtitelnice a kůrové zábradlí. Kostel míval 3 oltáře. Hlavní dřevěný oltář nesl obraz svaté Kateřiny, která byl v roce 1850 vyměněn. Boční oltáře patřily obrazům sv. Jana Nepomuckého a Panny Marie Škapulířové. Roku 1906 byly zakoupeny nové boční oltáře, jednalo se o oltář Panny Marie se sochami sv. Františka a sv. Antonína a druhý byl oltář sv. Josefa se sochami sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého.⁴⁸

Později bylo dokoupeno vnitřní vybavení jako svícny, Boží hrob, jesličky, nová křížová cesta a věžní hodiny. Během I. světové války přišel kostel o zvony a píšťaly od varhan. Po válce byly zvony vráceny, protože se jednalo o velmi staré památky. Po válce byla

⁴⁶ *Obec Lidečko* [online]. 2008 [cit. 2009-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.lidecko.cz/index.php?strana=oobci#poloha>>.

⁴⁷ ODEHNAL, P. *Lidečko kapitoly z historie obce*. 1. vyd. Zlín: Atelier REGULUS, 2001. 279 s.

⁴⁸ ODEHNAL, P. *Lidečko kapitoly z historie obce*. 1. vyd. Zlín: Atelier REGULUS, 2001. 279 s.

opravena věž, později chrám 2x vykraden, zmizelo ciborium a monstrance a pak následovala krádež dvou kalichů.⁴⁹

V roce 1945 byla provedena elektrifikace kostela. Farníci si nechali ulít 5 nových zvonů (sv. Antonín, sv. Anežka, sv. Marie, sv. František a sv. Václav), které byly posvěceny 17. července 1949. V témže roce byly také zakoupeny nové varhany. V padesátých letech proběhla kompletní rekonstrukce, obnovila se krytina, zdivo i omítka. Po roce 1969 bylo postupně vyměněno vybavení, odstranily se boční oltáře, kazatelna, hlavní lustr a opraven byl i hlavní oltář.⁵⁰

6.2 Současnost kostela

Kostel prošel v minulém roce rozsáhlou rekonstrukcí, byl uzavřen od konce června do listopadu, kdy byl opraven oltář, dlažba, ozvučení, bylo vymalováno, ... Byl znovu vysvěcen a otevřen 23. listopadu 2008.⁵¹

Kostel je plně využíván, bohoslužby se zde konají každý den. Přes týden navštěvuje chrám okolo 100 lidí. V neděli jsou 2 dvě bohoslužby, ráno a dopoledne, a kostel navštíví asi 800 věřících. Také se zde konají křty, svatební a smuteční obřady. Kostel není pronajímán, protože to kapacita jeho využití neumožňuje.⁵² Pronájem sakrálních památek je v současné době novým trendem, který vlastníkům umožňuje získat nové finanční prostředky. Sakrální památky jsou pronajímány většinou k jiným než bohoslužebným účelům.

Kostel sám o sobě není mnoho propagován, zmínku o něm nalezneme na webových stránkách Obce Lidečko a v propagačních materiálech obce. Do popředí známosti se dostal v minulém roce díky tomu, že Lidečko vyhrálo Vesnici roku, kdy konkrétně k tomuto vítězství vznikl zvláštní prezentační materiál.

⁴⁹ Katolický kostel v Lidečku. *Naše Valašsko : Věčný hlas zvonů (O kostelích na Valašsku)*. 1996, č. 1, s. 22.

⁵⁰ Katolický kostel v Lidečku. *Naše Valašsko : Věčný hlas zvonů (O kostelích na Valašsku)*. 1996, č. 1, s. 22.

⁵¹ Osobní rozhovor s panem farářem.

⁵² Osobní rozhovor s panem farářem.

6.2.1 Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku

Vlastníkem kulturní památky je Římskokatolická farnost Lidečko, a to od počátku postavení kostela, tedy od roku 1700. Evidenční č. kostela sv. Kateřiny v Ústředním seznamu kulturních památek je 8-274, vyhlášen kulturní památkou byl 3. 5. 1958 a od té doby se na něj vztahuje památkový zákon č. 20/1987 Sb. V kostele se nachází 1 movitá kulturní památka, jedná se raně barokní zvon z roku 1665, jeho pořadové č. je 807, původně byli 3, jeden zvon sv. Salvator byl darován do kostela v Horní Lidči (č. 808) a druhý zvon je v kapliče v Račném.⁵³

6.2.2 Financování kostela

Od roku 2000 se v kostele neděly žádné významné změny, byly prováděny jen ty nejnutnější opravy, které byly financovány z nedělních sbírek a příspěvků obce. V letech 2000 – 2003 obec přispěla 50 tis. Kč, o rok později to bylo 100 tis. Kč. V roce 2005 byl příspěvek obce 300 tis., protože už předem byla plánovaná výměna zvonů a další drobné úpravy.⁵⁴

V roce 2006 proběhla výměna a vysvěcení zvonů. Původní zvony byly sundány a jsou restaurovány, nahradily je zvony – sv. Kateřina, sv. Antonín, sv. Zdislava a Jan Pavel II. Cena zvonů byla vyčíslena na 750 tis. Kč, dále se provedla výměna zvonové stolice a dubových schodů do věže, cena byla vypočtena na 450 tis. Kč. Farnost nemohla finančně sama pokrýt tuto nákladnou opravu (1,2 mil. Kč), proto využila dotačních programů. Farnost žádala o dotaci Zlínský kraj, který má vytvořen Fond kultury. Fond kultury poskytl dotaci ve výši 380 tis. Kč. Farnost žádala o příspěvek také Obec Lidečko, ta přispěla hmotným darem, koupila zvon v hodnotě 150 tis. Kč. Zbývající částka 370 tis. Kč byla pokryta z nedělních sbírek, což bylo 31 % celkových nákladů na výměnu.⁵⁵

V roce 2007 získala farnost taktéž příspěvek od obce ve výši 100 tis. Kč. V minulém roce proběhla rozsáhlá rekonstrukce. Ke každému úkonu a změně musím mít vlastní závazné stanovisko orgánu státní památkové péče. Místně a věcně příslušný je Odbor územního

⁵³ Osobní rozhovor s panem farářem.

⁵⁴ Osobní rozhovor s panem farářem.

⁵⁵ Osobní rozhovor s panem farářem.

plánování, stavebního řádu a dopravy Městského úřadu Vsetín.⁵⁶ Došlo k následujícím opravám:

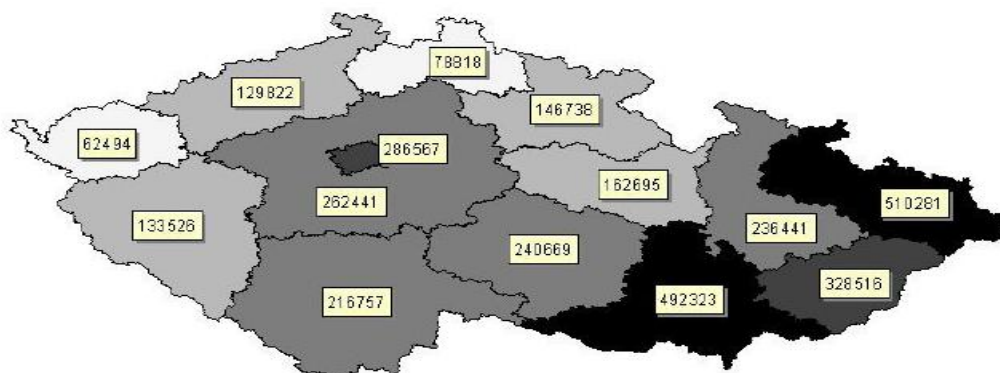
- hlavní oltář sv. Kateřiny Alexandrijské – 750. tis. Kč,
 - mramorový obětní stůl
 - ambón
 - křtitelnice
- } 330 tis. Kč
- nové osvětlení – 80 tis. Kč
 - ozvučení – 75 tis. Kč
 - výmalba – 120 tis. Kč
 - sanace omítek – 80 tis. Kč
 - mramorová dlažba – 900 tis. Kč
 - podlahové topení – 450 tis. Kč
 - sochy a podstavce pod ně – 40 tis. Kč
 - výměna oken – 80 tis. Kč
 - oprava a ladění varhan – 85 tis. Kč
 - nábytek do sakristie – 10 tis. Kč
 - nový kříž – 35 tis. Kč

Celková cena rekonstrukce byla vypočtena na 3.035 tis. Kč.⁵⁷ Taktéž jako u výměny zvonů i zde byla snaha o získání dotačních prostředků. Tentokrát farnost získala dotace z Ministerstva kultury ČR v rámci programu Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností, farnost žádala o 200 tis. Kč, ale získala dotaci pouze v hodnotě 55 tis. Kč, a to na výmalbu kostela. Farnost nemohla zažádat o větší příspěvek, protože další rekonstrukční kroky se netýkaly budovy, ale vybavení a stávající interiéru, který není zařazen do seznamu kulturních památek. Dále chtěla farnost získat dotace

⁵⁶ Osobní rozhovor s panem farářem.

⁵⁷ KASAN, Anton. Život v naší farnosti v roce 2008. *Zpravodaj*. 2008, č. 4, s. 14-15.

z Fondu kultury Zlínského kraje, kde žádala o 600 tis. Kč, přiznaná částka skýtala 350 tis. Kč. Obec přispěla na základě žádosti farnosti na rekonstrukci 600 tis. Kč. Celkově tedy farnost získala z dotací 1.105 tis. Kč, zbytková částka 1.930 tis. Kč (64 %) bylo hrazeno z nedělních sbírek a v průběhu rekonstrukce byly vyhlášeny 2 mimořádné sbírky na rekonstrukci kostela. Obec by měla přispět do rozpočtu farnosti i letos, v rozpočtu obce je plánovaná částka 50 tis. Kč.⁵⁸

Obr. 1. Počty věřících v jednotlivých krajích České republiky, zdroj: [51]

Je zřejmé, že kostel by bez pomoci farníků nebyl v tak bezvadném stavu, jak se právě nachází. Obě nákladné rekonstrukce byly z velké části hrazeny z jejich finančních příspěvků. Díky víře a počtu věřících v obci se podařilo získat významné prostředky na obnovu této kulturní památky. V Lidečku je podle posledního sčítání lidu z roku 2001 asi 92 % procent věřících, což je velmi mnoho, protože naše země je v Evropě pokládána za ateistickou. Celkově je Valašsko považováno za silně věřící oblast, což dokazuje předcházející obrázek. Dalším důkazem ochoty přispívat je také to, že zatím jsem se ve svém okolí nesešla se zanedbaným či neupraveným kostelem. Lidé si těchto sakrálních staveb váží a náležitě se o ně starají.

Za povšimnutí stojí v obou případech nemalá finanční dotace z Fondu kultury Zlínského kraje, který velmi pomohl při naplňování rekonstrukce. Je zřejmé, že kraj se snaží své kulturní dědictví podporovat. Fond kultury Zlínského kraje na obnovu památek, funguje již

⁵⁸ Osobní rozhovor s panem farářem.

od roku 2002 a kromě finančních prostředků na obnovu a restaurování kulturních památek a památek místního významu je možné z něho čerpat i na zpracování předprojektové a projektové dokumentace. Dotace se poskytuje po provedení výběrového dotačního řízení na základě žádosti o poskytnutí dotace na zachování a obnovu kultury Zlínského kraje pro daný rok na předepsaném formuláři a po předložení požadovaných povinných dokladů. Fond poskytuje převážnou část prostředků kostelům, protože ty mají velmi omezené možnosti získání financí. Fond vydal určitou část i na movité kulturní dědictví, protože je to jedna s nejhroženějších složek kulturního dědictví.⁵⁹

Také obec nezůstává pozadu a každý rok přispěla určitým finančním obnosem, což vypovídá o tom, že jsou zde výborné vztahy. Jak je zřejmé z předešlého textu, obec přispívá farnosti na základě žádosti, tato žádost je projednána na zasedání zastupitelstva obce a poté je rozhodnuto, jaká částka bude farnosti poskytnuta. Finance farnost získá na základě darovací smlouvy.

6.2.3 Další možnosti financování

Farnost mohla využít i jiné finanční zdroje, mohlo se jednat o Program záchrany architektonického dědictví, který patří pod programy ministerstva kultury, při žádosti o pomoc z tohoto programu je ale velmi diskutabilní, zda zrovna kostel v malé obci, je tou nejcennější památkou, která si zaslouží pozornost. Pro občany je to samozřejmě velmi cenná památka, ke které mají vztah už od narození, a tím pádem je pro ně důležitou a nedělitelnou součástí, která by si měla zasloužit zájem všech. Farnost by mohla získat finanční prostředky z programu Podpora obnovy venkova, protože Lidečko v minulém roce získalo titul Vesnice roku a s ním je spojena finanční pomost, která může být využita na obnovu sakrálních staveb. Samozřejmě by mohla žádat o prostředky ze Státního fondu kultury, kdyby poskytoval dotace. Finanční pomoc by mohla farnost získat z programů, které financuje Evropská Unie, jedná se o programy: Program rozvoje venkova nebo ROP soudržnosti Střední Morava; oba tyto projekty jsou financovány z ERDF.

Poslední možností farnosti je získání finančních prostředků z nadací a nadačních fondů. Tady by byla vhodná na rekonstrukci, která proběhla finanční pomoc NADACE Děti-

⁵⁹ SPATHOVÁ, Jana. Financování památkové obnovy kraje. *Okno do kraje*. 2009, č. 5, s. 7.

kultura-sport, která podporuje projekty přispívající ke kvalitnějšímu způsobu života dětí a mládeže a k obnově a zachování kulturních tradic a památek. Tato nadace působí pouze ve Zlínském kraji. Poskytuje množství grantů rozdělených do několika skupit, pro farnost by byl vhodný církevní grant.⁶⁰

Jedním z prvních problémů, který musela farnost při financování vyřešit, bylo najít vhodné zdroje na financování. V současné době nejsou programy či granty, které poskytovaly finanční prostředky na vnitřní vybavení nemovité kulturní památky.

Dalším problémem na poli financování je skutečnost, že jednotlivé farnosti mívají omezený počet lidí a prostředků, kteří se podílejí na chodu farnosti. Z toho plyne, že pokud farnost bude chtít zažádat o dotaci z příslušných dotačních programů, vznikne problém, nejsou zde odborníci na podávání žádostí. Samotné podání a vyplnění žádostí zabere hodně času, protože je zde velké množství nesmyslných dokumentů, které si musí obstarat. Pokud tedy překonají všechny tyto počáteční překážky, mohou se setkat s tím, že žádost bude zamítnuta a dalším problémem je, že pokud bude žádost o dotaci přijata, ve většině případů získají menší částku, než tu kterou v dotační žádosti požadovali. V současnosti existuje mnoho firem, které poskytují poradenství v oblasti žádání o dotace, nevýhodou ovšem jsou finanční prostředky, které musíme zaplatit a v konečné fázi nemusíme nic získat.

Všechny tyto problémy se promítly v množství žádostí o dotační prostředky, farnost raději využívá sbírek, u kterých má jistotu, že lidé přispějí. To je důsledkem znalosti blízkého sociálního prostředí, kde můžeme odhadnout chování lidí, tato jistota ovšem mizí při žádost o dotace u neznámého subjektu v neznámém sociálním prostředí.

6.3 Budoucnost kostela

Lidečko asi jako každá menší obec v České republice může nabídnout turistům prohlídku kostela, snad dalším plusem je krásná příroda a přírodní památka Čertovy skály a také možnost využít cyklostezku. Co se týká služeb, v obci jsou 3 restaurační zařízení, pouze 1 ubytovací zařízení. Kostel má vlastní parkoviště i sociální zařízení, jediným mínusem je zde to, že není zajištěn bezbariérový přístup.

⁶⁰*Církevní grant* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://ms.4stars.cz/nadacedks/articleDetail.aspx?fldId=44&id=48>>.

Vzhledem k předchozím rozsáhlým rekonstrukcím se kostel nachází v poměrně dobrém stavu. V budoucnu by mělo dojít k restaurování soch, 3 jsou součástí vnitřní výzdoby – socha Křtu páně, sv. Antonína a sv. Františka, a socha sv. Jana Nepomuckého, která se nachází v prostoru před kostelem. Na restaurování soch žádá farnost dotaci z Fondu kultury Zlínského kraje. Také by mohla zažádat o finanční výpomoc Nadaci VIA, což je nezávislá nadace, která poskytuje ze svého fondu (Fond kulturního dědictví), prostředky v rámci programu „Záchrana drobných památek místního významu“, při obnově památek nadace klade velký důraz nejen na samotnou odbornou opravu, ale také na zapojení místních obyvatel do projektu.⁶¹ To by nebyl v Lidečku problém, protože při rekonstrukci kostela se mnoho lidí účastnilo dobrovolných brigád, a to vypovídá o jisté soudržnosti obyvatel.

Jak již bylo výše zmíněno, došlo k sundání zvonů z roku 1949 a také barokního zvonu, v současnosti jsou uschovány v prostorách fary, do budoucna by bylo vhodné vytvořit či upravit nějaké prostory a zvony vystavovat, tento prostor by také mohl sloužit k představení kostela a jeho historie. Tato výstavní síň by sloužila k vytvoření příjmového zdroje farnosti.

Pokud by v budoucnu mělo dojít k dalším rekonstrukcím vnější či vnitřní části kostela, je zcela zřejmé, že oprava a obnova je z větší části finančně závislá na darech farníků než na pomoci státu či jiných organizací.

⁶¹ *Fond kulturního dědictví - "Záchrana drobných památek místního významu" (2009)* [online]. 2008 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://via.ecn.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ/fond-kulturniho-dedictvi-zachrana-drobnych-pamatek-mistniho-vyznamu-2009>>.

7 HRAD BRUMOV (ZŘÍCENINA)

Město Brumov-Bylnice je hraničním městem mezi Českou a Slovenskou republikou. Je tvořeno čtyřmi místními částmi, kterými jsou Brumov, Bylnice, Svätý Štěpán a Sidonie. Ležící v údolí říčky Brumovky v Bílých Karpatech, v nadmořské výšce kolem 330 m. n. m., ve vzdálenosti 5 km jižně od Valašských Klobouk. Má okolo 5900 obyvatel.⁶²

7.1 Historie hradu

Hrad Brumov plnil od počátku svého vzniku funkci strážní, sídelní a především obrannou pro Vlárský průsmyk, který byl spojnicí mezi Povážím a Pomoravím. Přesné a podrobné dějiny hradu není možné zjistit, protože v 18. a 19. Století došlo ke ztrátě vlastního archivu. Předchůdcem hradu byla dřevená ostrožna. Založení hradu se datuje do let 1210- 1220. První písemná zmínka je z roku 1255. Již ve druhé půli 14. století dostavěli tehdejší držitelé k jižní hradbě nový palác, který byl později překryt renesanční zástavbou. Tím se plocha hradu na jihu a také západě rozšířila.⁶³

Hrad se stal základnou vojenské družiny, která podnikala výpady do Uher, ve čtyřicátých letech používali hrad i Cimburkové. K těmto účelům rozšířili obytné a provozní plochy jednoduchou stavbou západního křídla. Hrad velmi utrpěl za česko-uherských válek. Poměry a nemilé zkušenosti z pokračujících válek si též vynutily modernizaci opevnění. Starší severní parkán předělili, čímž se vytvořilo předbrání s nárožní poloválcovou baštou. Starší příkop před novou bránou byl přitom obezděn a úplně přestavěno (možná zřízeno) bylo předhradí. Opevňování probíhalo až do konce 15. Století. Když roku 1520 hrad získali Meziříčští z Lomnice, přestavěli ho do renesančního stylu. Za víc než 50 let, co Meziříčští Brumov vlastnili, zcela přestavěli jižní křídlo (včetně suterénu), upravili západní a východní křídlo a nově postavili severní křídlo s hradní kuchyní. Kvůli tomu byla snesena velká věž, která už byla jen vzpomínkou na středověk a sjednocenou zástavbu by narušo-

⁶² *Město Brumov-Bylnice* [online]. 2007 [cit. 2009-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.brumov-bylnice.cz/cz/obec/samosprava/>>.

⁶³ *BRUMOV* [online]. 1998 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.pametihodnosti.cz/pamatka/471/podrobne/brumov_zricenina.html/>.

vala. Raně renesanční původ mají také obě jižní bašty - podkovovitá a hranatá, které jsou nyní nejvýraznějším pohledovým prvkem hradu.⁶⁴

Na podzim 1621 se vzbouřili zdejší poddaní proti utiskování vrchnosti a spolu s uherskými vojsky Bethlena Gábora hrad dobyli a vyplnili. Patrně Forgáčové z Gýmeše po roce 1626 rozšířili předhradí o raně barokní fortifikaci se dvěma kamennými bastiony. Pro zformování barokní hradby využili staršího valu, který pouze prorazili obezděným vstupním koridorem. Osudovou se pro něj stala až ztráta sídelní funkce. Po požáru v roce 1760 byl proto opraven jen provizorně. V r. 1820, kdy náležel Štěpánu Illesházymu, vyhořel podruhé, byl definitivně opuštěn a rychle zpustl. Neustále se rozpadal, neboť ani další držitelé panství, Sinové a Dreherové, neměli zájem o jeho záchranu. Edeltrud Dreherová (hraběnka Kulmerová, hraběnka Rainer-Harbachová) spravovala hrad až do roku 1945, kdy byl její majetek zkonfiskován a předán obci Brumov, později městu Brumov-Bylnice.⁶⁵ Slavností otevření hradu a jeho zpřístupnění široké veřejnosti proběhlo 6. května 2000 a toto otevírání se stalo tradičním v každém dalším roce.⁶⁶

7.2 Současnost hradu

Historicky zakonzervovaný horní hrad nabízí v bývalých sklepních i nadzemních prostorech expozici o historii hradu a místa. Tato expozice nabízí fotografie starší i z archeologického průzkumu, prapory s erby majitelů, model hradu, repliky části zbrojí, odlitek tympanonu z hradní kaple, popisné tabule s náčrty vývoje a popisem historie hradu, vitríny s keramickými, skleněnými a železnými nálezy z archeologického průzkumu a jiné zajímavosti.⁶⁷ Cenné věci, které byly nalezeny při archeologickém průzkumu, jsou uloženy v depozitáři ve Zlíně, protože hrad nemá pojištění proti krádežím ani příslušné elektronické

⁶⁴ *BRUMOV* [online]. 1998 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.pametihodnosti.cz/pamatka/471/podrobne/brumov_zricenina.html/>.

⁶⁵ *BRUMOV* [online]. 1998 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: http://www.pametihodnosti.cz/pamatka/471/podrobne/brumov_zricenina.html/.

⁶⁶ *Současnost* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumov-bylnice.cz/cz/hrad/soucasnost/>>.

⁶⁷ *Současnost* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumov-bylnice.cz/cz/hrad/soucasnost/>>.

zabezpečení na ochranu před krádežemi. Součástí expozic jsou také tematické prezentace městských památek, CHKO Bílé Karpaty a Valašského království.⁶⁸

Tradičními se stávají umělecké výstavy v zajímavě umístěné a řešené hradní galerii. Prostor spodního hradu je částečně přebudován v malý amfiteátr s podiem a využíván k pořádání různých kulturních a zábavných akcí, divadel, koncertů a podobně.⁶⁹ V dnešní době je hrad přezdíván „hrad mládeže“ díky kulturnímu, zábavnímu a sportovnímu využití zejména dětí a mládeže, pro které je během celé sezóny připravena řada akcí. Jedna z nejvýznamnějších akcí bývá vystoupení pražského divadelního spolku KAŠPAR a také kulturně-hudební akce Hradní tóny, která se řadí již mezi tradiční akce hradu.⁷⁰

Z předešlého textu vyplývá, že památka je využívána a zpřístupněna veřejnosti, a to v období od dubna do října, tradičně od úterý do neděle. Návštěvník za prohlídku samozřejmě platí vstupné, které se pohybuje v cenové relaci 15 -140 Kč, záleží na délce prohlídky a také zde mají slevové programy. Hrad nabízí kromě prohlídky expozice i další možnosti a to: prodej občerstvení a suvenýrů, velmi zajímavá je však nabídka pasování na brumovského Valacha, fotografování v rytířské púzbroji nebo s valaškú a klobúkem, návštěvníci mají také možnost zastřílet si z gotické kuše.⁷¹ Návštěvnost se při otevření hradu v roce 2000 pohybovala asi okolo 5 tis. návštěvníků, postupně se zvyšovala, v roce 2007 byla rekordní návštěvnost 7, 8 tis. návštěvníků hradu a dalších 8,2 tis. se zúčastnilo akcí, které byly na hradě pořádány. V minulém roce návštěvnost hradu mírně poklesla na 7,5 tis., v tomto roce hrad získal na vstupném 160 tis. Kč.⁷²

⁶⁸ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

⁶⁹ *Současnost* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumovbylnice.cz/cz/hrad/soucasnost/>>.

⁷⁰ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

⁷¹ *Otvírací doba a vstupné* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumovbylnice.cz/cz/hrad/oteviraci-doba/>>.

⁷² Osobní rozhovor s panem kastelánem.

Hrad je využíván i k soukromým akcím (komerční a neziskové akce, svatební obřady,...), kdy pořadatel akce platí kastelánu provozní náklady a ušlý zisk. Hrad se začal poprvé pronajímat v roce 2008. V roce 2008 byl hrad pronajat na 2 soukromé akce a 10 svateb. Hrad si pronajímají hlavně firmy na firemní akce pro své zaměstnance. O pronájmech hradu každoročně rozhoduje město jako vlastník.⁷³

Hrad využívá k propagaci tisk, různá média, tištěné propagační materiály, prezentace ve speciálních turistických publikacích (Valašské království, Klub českých turistů). Kastelán se snaží také proniknout na veletrhy cestovního ruchu, v minulosti navštívil veletrhy v Ostravě a Brně.⁷⁴ Nejsilnější stránkou propagace hradu jsou webové stránky, kde nalezneme velké množství informací tykajících se hradu (historie, výše vstupného, jakými způsoby se mohou turisté na hrad dopravit, další možnosti pro turisty po návštěvě hradu) a také tam probíhá anketa, co by turisté na hradě ještě přivítali.⁷⁵

7.2.1 Vlastnictví a prohlášení za kulturní památku

Vlastníkem kulturní památky hrad Brumov je od roku 1945 Obec Brumov a později Město Brumov-Bylnice. Hrad byl prohlášen za kulturní památku 5. 11. 1964 a 11. 6. 1987 byl prohlášen za kulturní památku I. kategorie. Hrad je evidován v Ústředním seznamu kulturních památek pod evidenčním číslem 1836. Tím, že byl hrad prohlášen za kulturní památku, se na něj vztahuje zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Tržně historická hodnota hradu je 11 mil. Kč, účetní hodnota dle evidence je 1, 762 mil. Kč. Hodnota inventáře a zařízení sloužícího k provozu hradu se pohybuje na úrovni 150 až 200 tis. Kč.⁷⁶

7.2.2 Financování hradu

Od roku 1977 – 1982 se prováděl na hradě základní archeologický průzkum, který prováděl Památkový ústav a kryl náklady spojené s tímto výzkumem. Na základě archeoprů-

⁷³ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

⁷⁴ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

⁷⁵ Úvodní stránka hradu Brumov [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumov-bylnice.cz/cz/hrad/>>.

⁷⁶ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

zkumu došlo v letech 1983 - 1999 k částečným dostavbám, konzervacím a opravám. Tyto práce vyšly na 6 mil. Kč. Na financování se podílelo Ministerstvo kultury České republiky, Krajský úřad Zlín a Město Brumov-Bylnice.⁷⁷

V roce 1995 o hrad projevila zájem Valašská nadace z Francovy Lhoty pod vedením Josefa Kliše, která na základě veřejnoprávní smlouvy, poskytuje finanční a věcné dary hradu. Každoročně zde pořádá akce pro mládež (Hradní tóny, zahájení sezóny). Pravidelně získává exponáty do expozic hradu Brumov - naposledy darovala funkční repliku středověkého děla, která zdobí horní nádvoří brumovského hradu.⁷⁸

Následující tabulka (Tab. 1.1) ukazuje množství financí, které hradu byly poskytnuty z rozpočtu města a z ministerstva kultury (příspěvek podle § 16 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči) na opravu a údržbu a naopak kolik hrad získal v každém roce na vstupném a pronájmu. Z tabulky můžeme taktéž vyčíst, že příjmy hradu nepokryjí náklady placené městem. Z celkových finančních prostředků, které hrad získává, jsou kryty režijní náklady (voda, plyn, elektřina), opravy a údržba hradu, plat kastelána a hlídače, odborné služby a posudky. V roce 2002 byla zastřešena bašta a vytvořena pokladna, v roce 2003 vytvořeno hlediště, v roce 2005 byla opravena střecha, v roce 2007 byly vykoupeny pozemky v blízkém okolí hradu.⁷⁹ V letošním roce město plánuje poskytnout 470 tis. Kč na nátěr střechy, opravu elektroinstalace a sondáž, předpokládaný zisk je 140 tis. Kč.⁸⁰ Do loňského roku se o financování hradu staral vedoucí investic MÚ Brumov-Bylnice, od roku 2009 se o financování bude starat kastelán ve spolupráci s organizační složkou města – Městské kulturní středisko.⁸¹ Toto přenesení pravomocí, není zrovna nejvhodnější volbou, protože pracovníci úřadu jsou v žádání a vyhledávání dotačních programů zaběhlí a mají lepší orientaci, což kastelán s v největší pravděpodobností nemá.

⁷⁷ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

⁷⁸ *Nadační příspěvky* [online]. 2005 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.valasskanadace.wbs.cz/Nadacni_prispevky_.html>.

⁷⁹ Osobní rozhovor s vedoucí finančního odboru Městského úřadu Brumov-Bylnice.

⁸⁰ *Rozpočty Města Brumov-Bylnice* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.brumov-bylnice.cz/cz/obec/mestsky-urad/ostatni-dokumenty/>>.

⁸¹ Osobní rozhovor s panem kastelánem.

Rok	Příjmy na opravu		Výdaje
	z rozpočtu města	příspěvky MK	
2000	29 000	160 000	50 000
2001	272 000	0	71 530
2002	393 000	350 000	61 419
2003	420 779	460 000	72 462
2004	427 120	250 000	103 443
2005	198 396	120 000	111 283
2006	86 148	0	125 486
2007	0	0	134 382
2008	3 184	0	160 636

Tab. 1. Příjmy na opravu a výdaje hradu Brumov, zdroj:
[vlastní]

7.2.3 Další možnosti financování

Vzhledem k tomu, že od doby, kdy byl hrad otevřen veřejnosti, se nekonaly žádné větší opravy, tak nebylo potřeba získávat finanční prostředky z jiných zdrojů než z rozpočtu města a příspěvky MK, které jak z předchozí kapitoly vyplývá, stačil pokrýt všechny náklady spojené s provozem i drobnými úpravami.

Zde by se dala navrhnout kastelánovi malá výpomoc, která by finanční stránce hradu trochu přilepšila, a to získání sponzorů, kteří by za připevnění propagační cedule své firmy poskytovali hradu finanční prostředky. Druhou možností by bylo vytvořit skupinu nebo klub přátel hradu či členské programy, kdy by členové pomáhali kastelánovi s propagací, s vypracováním různých plánů a dokumentů, s drobnými opravami, úpravami, atd. Bohužel tyto kluby zatím nejsou v České republice tak známé.

7.3 Budoucnost hradu

Město může kromě hradu nabídnout dalších 17 kulturních památek a také pobyt v krásné přírodě, Brumov je součástí CHKO Bílé Karpaty. Ve městě naleznete 7 ubytovacích zařízení, 5 restaurací, které nejsou hned u hradu, ale jsou rozptýleny po městě a na hradě nalezneme pouze velmi malou nabídku občerstvení, takže pokud chceme sníst teplé jídlo, musíme zpět do města. Hrad má vlastní asfaltové parkoviště, které je vzdálené 0,5 km, další přírodní parkoviště se nachází přímo u hradu, tzn., že je zde zajištěn určitý bezbariérový přístup.

V letošním roce se bude podávat žádost o získání dotací z Fondu kultury Zlínského kraje a Ministerstva kultury České republiky, které by měly pomoci zafinancovat projekt, sondáž, vyjádření památkářů a dalším nezbytné kroky, které jsou potřeba splnit před započatím rozsáhlé opravy a dalšího archeologického průzkumu hradu. Tato oprava by měla probíhat v rozsahu několika etap a let. Chystané odkrývání dalších částí hradu by mělo přinést zvětšení prohlídkových tras, dále by se mělo vytvořit několik nových místností, které by sloužily k dalšímu využívání, protože na hradě je zpřístupněna pouze část sklepa, kde jsou expozice a pokladna, další části jsou bez zastřešení. Oprava se bude týkat hradebního opevnění a části hradu, která se nachází na dolním nádvoří. Poslední věcí, která by měla být vytvořena v rámci rozsáhlé rekonstrukce je dostavení druhé věže, která kdysi stála na západní straně horního nádvoří. Cena celého projektu by se měla pohybovat v rozmezí 10 – 15 mil. Kč.⁸²

Na finanční zajištění rekonstrukce hradu by mohli využít následující programy ministerstva kultury: Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností nebo Program záchrany architektonického dědictví. V rámci fondů Evropské unie by mohli žádat o finanční prostředky z programu Regionálního operačního programu soudržnosti Střední Morava. V podstatě se jedná o stejné programy, které byly doporučeny na financování rekonstrukce kostela, i tady se kastelán může setkat se zamítnutím z důvodu nepříliš známého a vyhledávaného místa a také s tím, že zrovna tato památka nemusí být tím nejcennějším objektem, který je pro takovéto financování vhodný. A samozřejmě se zde vyskytují stejné problémy při žádání, které jsou již popsány u kostela.

Dalším možným způsobem jak získat finance je vyhledat si nadace a nadační fondy, které poskytují prostředky v rámci svých programů. Pro hrad by bylo v aktuální době vhodné požádat o prostředky z programu ČSOB a Poštovní spořitelna pro podporu regionů – tento program financuje projekty zaměřené péči o kulturní dědictví, rozvoj kultury a spolkového života, na podporu tradic. V letošním roce rozdělí částku 2 mil. Kč. Jedná

⁸² Osobní rozhovor s panem kastelánem.

se o program nadace VIA.⁸³ Dalším je grantový program Opomíjené památky, je to program Nadace Občanské fórum, která podporuje obnovu a ochranu kulturního dědictví v České republice, tento grant není poskytován obcím. Nadace se snaží podporovat ty památky, na jejichž záchraně se bude podílet občanské sdružení. Proto by bylo vhodné nějaké občanské sdružení založit.⁸⁴ Toto byly nadace s celonárodní působností. Ve Zlínském kraji působí NADACE Děti-kultura-sport, tato nadace už byla zmíněna při financování rekonstrukce kostela, při financování rekonstrukce hradu by bylo využito jiného grantu, a to kulturního, který se zaměřuje na zachování kulturních tradic a obnovu památek, o tento grant mohou žádat obce, města, příspěvkové organizace.⁸⁵

S budoucností hradu je samozřejmě spjata i nabídka služeb ve městě, zdá se, že by bylo vhodné, aby město zaměřilo svůj pohled také na další kulturní památku, kterou je pivovar, jenž je součástí hradního areálu, je zapsán na seznamu nejohroženějších nemovitých kulturních památek. Výborným nápadem by bylo vytvořit nějaký celistvý komplex, který by ukazoval, jak to tady dříve chodilo, součástí by mohlo být restaurační zařízení, které by bylo zařízeno v dobovém duchu. Budoucnost celého hradu je pouze v rukách kastelána, který musí svou šikovností získat finanční prostředky na rekonstrukci, jinak by nebyla žádná oprava možná.

⁸³ ČSOB a Poštovní spořitelna pro podporu regionů (2009) [online]. 2008 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://via.ecn.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ/csob-a-postovni-sporitelna-pro-podporu-regionu>>.

⁸⁴ Opomíjené památky [online]. 2006 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.nadaceof.cz/granty2008.htm>>.

⁸⁵ Kulturní grant [online]. 2007 [cit. 2009-05-09]. Dostupný z WWW: <<http://ms.4stars.cz/nadacedks/articleDetail.aspx?fldId=44&id=42>>.

ZÁVĚR

Financování kulturních památek je v současné době jedním z nejpodstatnějších bodů ochrany a obnovy kulturních památek. Mým cílem bylo srovnat výhody na nevýhody financování 2 kulturních památek, z nichž jednu vlastní církev a druhou obec. Zjistila jsem, že rozdílné vlastnictví v podstatě nezvýhodňuje ani jeho vlastníka v žádání o finanční zdroje. Snad malou výhodou regionálních kulturních památek je, že dotační programy vyhledávají a žádají o ně zkušení lidé, protože je to v jejich náplni práce, tyto pracovníky si církev dovolit nemůže.

Ochrana kulturních památek není pouze rekonstrukce, ale jsou to projekty, analýzy, odborné posudky, závazná stanoviska a další dokumenty, které musí mít vlastník již před samotnou rekonstrukcí. A cena této dokumentace se pohybuje v rozmezí několika desítek tisíc korun. Většina dotačních programů, není zaměřena na tuto problematiku. Na jednu stranu chce stát, abychom měli v republice krásné, upravené kulturní památky, ale na druhou stranu, nijak vlastníkům nepomáhá v této složité situaci.

Zkoumala jsem, zda dotace mají vůbec smysl, pokud totiž stát poskytne malou dotaci v hodnotě několika desítek tisíc, jak to bylo v případě kostela, tak může dojít k takové situaci, že při nákupu materiálu a služeb na rekonstrukci zaplatíme na daních celou dotaci zpět, v této situaci je teda zřejmé, že stát poskytl jisté finanční prostředky, které se mu celé a možná i vyšší vrátí vlastník zpět. Z toho plyne, že by bylo vhodné, kdyby se daně spojené bezprostředně s rekonstrukcí nemusely platit, nebo by se snížily na minimální symbolickou hodnotu. Na druhou stranu dotace, které jsou ve výši několika statisíců či milionů, bezvýznamné nejsou. K programům bych měla snad ještě jednu výtku, a to že jsou jednostranně zaměřené, poskytnou prostředky na opravu kulturní památky, která ale ve svém konečném důsledku nemusí být k ničemu, pokud se v místě této památky nerozvinou další služby, které jsou potřebné k dalšímu rozvoji cestovního ruchu.

Problémy ohledně žádání jsem již uvedla u památek, jedná se zejména o nevyškolené a nezkušené žadatele, problém v orientaci programů, časovou náročnost. Tím největším problémem je ale dokumentace, tedy žádost a příslušné dokumenty, které je potřeba k žádosti připojit. Myslím, že by bylo vhodné, aby každý subjekt, který poskytuje finanční prostředky, zvážil účelnost všech dokumentů a snažil se žádání o dotace co nejvíce zjednodušit.

Časová náročnost se netýká pouze vyplňování žádostí, ale také nalezení vhodných dotačních programů, a proto si myslím, že málokterý vlastník, ví o všech možnostech financování obnovy kulturních památek. V návaznosti s tímto problémem bych doporučovala, že by bylo vhodné, aby NPÚ bezplatně poskytoval prostřednictvím náplně práce svých odborných územních pracovišť nějaké materiály, kde by bylo možné nalézt dotační programy pro ochranu kulturních památek pro aktuální rok. Druhým krokem by mohl být seznam nadací a nadačních fondů podporující obnovu kulturních památek, tento seznam by vlastníkům ušetřil hodně času, který jim hledání zabírá.

Vlastníci obou památek řeší zdárně problémy s financováním, protože se jim daří uskutečňovat rekonstrukce v řádu několik milionů Kč. A snad díky nim a pomoci okolí jsou památky v tak dobrém stavu. Díky své pevné vůli překonávají překážky v podobě úředníků veřejné správy a nedostačujícího památkového zákona.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] HAVLAN, P. Majetek obcí a krajů v platné právní úpravě. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 374 s. ISBN 80-7201-453-6.
- [2] HAVLAN, P. Majetek státu v platné právní úpravě. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. 442 s. ISBN 80-7201-386-6.
- [3] HENDRYCH, D., et al. Právní slovník. 2. rozšíř. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. ISBN 80-7179-740-5.
- [4] JURNÍKOVÁ, J., a kol. Správní právo – zvláštní část. 5. doplněné vyd. Brno: Masarykova Univerzita, 2004. 399 s. ISBN 80-210-3417-3.
- [5] KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.
- [6] MADAR, Z., et al. Právní slovník. 5. přeprac. a doplněné vyd. Praha: Panorama, 1988. 679 s. ISBN 11-092-88-01.
- [7] ODEHNAL, P. Lidečko kapitoly z historie obce. 1. vyd. Zlín: Atelier REGULUS, 2001. 279 s.
- [8] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. 441 s. ISBN 80-86395-21-9.
- [9] ZÍDEK, M., KLUSOŇ, J. Zákon o státní památkové péči a jeho prováděcí předpisy s komentářem. 1. vyd. Praha: ABF – Arch, 2005. 244 s. ISBN 80-86905-10-1.

Právní předpisy

- [10] Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Vyhláška k provedení zákona o státní památkové péči č. 66/1988 Sb.
- [12] Listina základních práv a svobod
- [13] Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.
- [14] Mezinárodní smlouva č. 73/2000 Sb. mezinárodní smluv, Úmluva o ochraně architektonického dědictví.
- [15] Zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách, ve znění pozdějších předpisů.

- [16] Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 239/1992 Sb., o Státním fondu kultury České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [19] Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.
- [20] Vyhláška k provedení zákona o dani z nemovitostí č. 12/1993 Sb.
- [21] Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.
- [22] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [23] Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- [25] Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

- [26] *Slovníček základních pojmů* [online]. 2005 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://reg424.unas.cz/article.php?id=28>>.
- [27] *Havarijní fond* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/pamatky/granty-a-dotace/zasady.pdf>>.
- [28] *Usnesení vlády České republiky ze dne 22. února 1995 č. 110 k Programu záchrany architektonického dědictví* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=430>>.
- [29] *Zásady programu ORP s přílohou znění 2009* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=2432>>.
- [30] *Ústřední pracoviště* [online]. 2003 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.npu.cz/npu/souhrn/hist/302/>>.

- [31] *Financování obnovy kulturních památek v procesu transformace veřejné správy* [online]. 2005 [cit. 2008-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://reg424.unas.cz/article.php?id=34>>.
- [32] *Církevní grant* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://ms.4stars.cz/nadacedks/articleDetail.aspx?fldId=44&id=48>>.
- [33] *Fond kulturního dědictví - "Záchrana drobných památek místního významu"* (2009) [online]. 2008 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://via.ecn.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ/fond-kulturniho-dedictvi-zachrana-drobnych-pamatek-mistního-vyznamu-2009>>.
- [34] *ČSOB a Poštovní spořitelna pro podporu regionů (2009)* [online]. 2008 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://via.ecn.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ/csob-a-postovni-sporitelna-pro-podporu-regionu>>.
- [35] *Integrovaný operační program* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.kultura-evropa.eu/iop/Integrovan%C3%BD%20opera%C4%8D-n%C3%AD%20program.aspx>>.
- [36] *Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova* [online]. 2001 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous?NavigationTarget=ROLES://portal_content/z.apa/z.roles/z.anon_web/z.web/z.web_opatr/prv_eafrd/obecne_informace/z.3f/z.osa3_f/z.2_f/z.22>.
- [37] *Podpora obnovy venkova* [online]. 2005 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mmr.cz/uploads/MMR_Temata/REGIONALNI_PO-LITIKA/Programy_Dotace_RP/090121_zasady_POV.pdf>.
- [38] *Opomíjené památky* [online]. 2006 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.nadaceof.cz/granty2008.htm>>.
- [39] *Kulturní grant* [online]. 2007 [cit. 2009-05-09]. Dostupný z WWW: <<http://ms.4stars.cz/nadacedks/articleDetail.aspx?fldId=44&id=42>>.
- [40] *BRUMOV* [online]. 1998 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.pametihodnosti.cz/pamatka/471/podrobne/brumov_zricenina.html>.
- [41] *Současnost* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumov-bylnice.cz/cz/hrad/soucasnost/>>.

- [42] Karel Kibic: *Soukromé vlastnictví památkám prospívá* [online]. 2001 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.stavebni-forum.cz/cs/article/10768/karel-kibic-soukrome-vlastnictvi-pamatkam-prospiva/>>.
- [43] *Otvírací doba a vstupné* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumov-bylnice.cz/cz/hrad/oteviraci-doba/>>.
- [44] *ROP Střední Morava stručně* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.rr-strednimorava.cz/verejnost-a-media/rop-strucne>>.
- [45] *Úvodní stránka hradu Brumov* [online]. 2007 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://hrad.brumov-bylnice.cz/cz/hrad/>>.
- [46] *Nadační příspěvky* [online]. 2005 [cit. 2009-05-07]. Dostupný z WWW: <http://www.valasskanadace.wbs.cz/Nadacni_prispevky_.html>.
- [47] *Státní fond kultury České republiky* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=203>>.
- [48] *Rozpočty Města Brumov-Bylnice* [online]. 2007 [cit. 2009-05-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.brumov-bylnice.cz/cz/obec/mestsky-urad/ostatni-dokumenty/>>.
- [49] *Město Brumov-Bylnice* [online]. 2007 [cit. 2009-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.brumov-bylnice.cz/cz/obec/samosprava/>>.
- [50] *Obec Lidečko* [online]. 2008 [cit. 2009-05-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.lidecko.cz/index.php?strana=oobci#poloha>>.
- [51] *Struktura náboženství* [online]. 2006 [cit. 2009-05-11]. Dostupný z WWW: <http://www.gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/09_Geografie_nabozenstvi.pdf>.

Ostatní zdroje

- [52] SPATHOVÁ, Jana. Financování památkové obnovy kraje. *Okno do kraje*. 2009, č. 5, s. 7.
- [53] Katolický kostel v Lidečku. *Naše Valašsko : Věčný hlas zvonů (O kostelích na Valašsku)*. 1996, č. 1, s. 22.
- [54] KASAN , Anton. Život v naší farnosti v roce 2008. *Zpravodaj*. 2008, č. 4, s. 14-15.
- [55] Statut národního památkového ústavu, Ministerstvo kultury, Č.j.: 1547/2006, 23.1.2006.

[56] Osobní rozhovor s panem kastelánem.

[57] Osobní rozhovor s panem farářem.

[58] Osobní rozhovor s vedoucí finančního odboru Městského úřadu Brumov-Bylnice.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

KP Kulturní památka.

MK Ministerstvo kultury.

NPÚ Národní památkový ústav.

IOP Integrovaný operační program.

ERDF European Regional Development Fund.

MÚ Městský úřad.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Počty věřících v jednotlivých krajích České republiky, zdroj: [51]	37
--	----

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Příjmy na opravu a výdaje hradu Brumov, zdroj: [vlastní]	46
--	----

